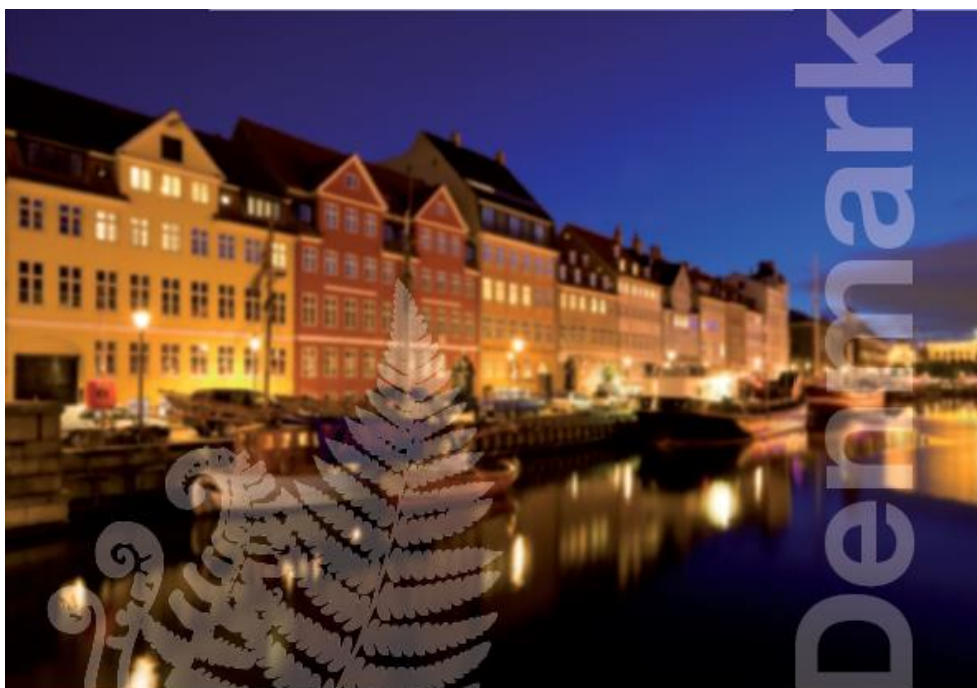

OECD's Økonomiske Landerapport
Danmark
Januar 2019

SAMMENFATNING

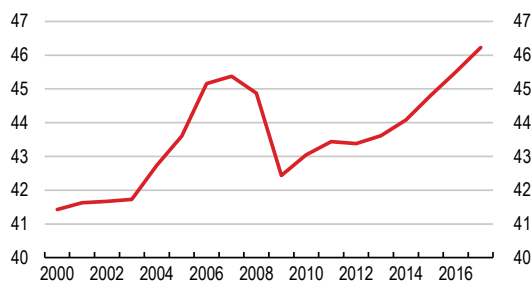
Sammenfatning

Økonomisk fremgang efter et langt, men moderat opsving

Levestandarden og livskvaliteten er høj i Danmark. En lang tradition for reformer og stærke institutioner understøtter betydelig tillid og høj deltagelse på arbejdsmarkedet, hvilket sikrer, at høj økonomisk udvikling forenes med lav ulighed. Stærk omstillingsparathed til strukturelle forandringer og økonomiske stød sikrer, at disse gode resultater varer ved. En stærk forpligtelse til at håndtere miljømæssige udfordringer har gjort Danmark til foregangsland inden for grøn vækst.

Økonomien er forbedret de seneste år med årlig vækst i BNP på mere end 2% siden 2015, hvilket i stigende grad er drevet af den indenlandske efterspørgsel. Robust fremgang i den private beskæftigelse begynder at føre til stigende lønninger. Den økonomiske vækst har dog været svagere end i andre OECD-lande i de seneste årtier, og BNP per indbygger har først for nyligt passeret sit toppunkt fra før krisen. Husholdningernes levestandard er dog forbedret yderligere, da andre faktorer har bidraget til at øge realindkomsten.

Figur A. Økonomien er gradvist forbedret
BNP per indbygger, faste priser, tusinde USD PPP

Kilde: OECD National Accounts database.

StatLink <https://doi.org/10.1787/888933897988>

Fremgangen forventes at fortsætte. Høj tillid og det stærke arbejdsmarked vil understøtte det private forbrug. Øget kapacitetsudnyttelse i den private sektor og høje boligpriser i de store byer forventes at bidrage til fortsat vækst i investeringerne. Presset på arbejdsmarkedet forventes at stramme yderligere til.

Der er betydelige negative risici. Internationale handelshindringer kan eskalere og skade den lille, åbne danske økonomi, hvilket ligeledes vil være tilfældet ved et hårdt Brexit. Husholdningernes høje bruttogæld er også en kilde til økonomisk sårbarhed.

Tabel A. Den økonomiske vækst vil fortsætte
Årlig procentvis ændring, mængder

	2017	2018	2019	2020
Bruttonationalprodukt (BNP)	2.3	1.2	1.9	1.6
Privatforbrug	2.1	2.5	2.2	2.2
Offentligt forbrug	0.7	0.5	0.5	0.4
Investeringer	4.6	7.7	1.5	3.3
Eksport af varer og tjenester	3.6	-0.5	2.8	3.0
Import af varer og tjenester	3.6	2.9	2.2	3.8
Arbejdsløshed (%)	5.7	5.2	5.1	4.9
Forbrugerpriser	1.1	0.9	1.8	2.0

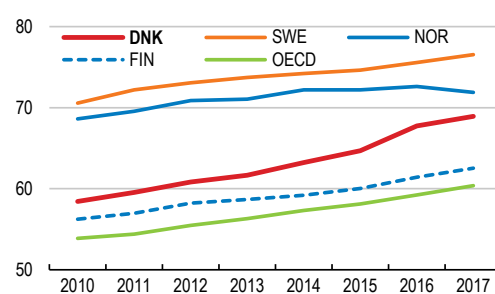
Kilde: OECD Economic Outlook 104 database.

De offentlige finanser er sunde, men effektiviteten i den offentlige sektor kan forbedres

Den økonomiske politik understøtter opsvinget. De meget lempelige monetære forhold som følge af fastkurspolitikken kombineret med en neutral finanspolitik kan på kort sigt stimulere opsvinget yderligere. Varsomhed er påkrævet i takt med at ledigheden falder yderligere. De finanspolitiske rammer har resulteret i en vellykket udgiftsstyring, men en lav grænse for det strukturelle budgetunderskud kan svække de finanspolitiske handlemuligheder unødigt, hvis der ikke er opbygget tilstrækkeligt manøvrerum.

Indekseringen af pensionsalderen til forventet levetid understøtter den finanspolitiske holdbarhed. En lang række reformer af pensions- og overførsels-systemerne har resulteret i sunde offentlige finanser og styrket den potentielle vækst. Beskæftigelsesgraden for seniorer er steget betydeligt. Yderligere forøgelse af den effektive pensionsalder vil kræve styrkede incitamenter til at arbejde for seniorer, og at behovene hos personer med nedsat arbejdsevne bliver imødekommet.

Figur B. Beskæftigelsen blandt seniorer er fortsat lavere end i andre nordiske lande
Beskæftigelsesgrad for 55-64 årige, %

Kilde: OECD Labour Force Statistics.

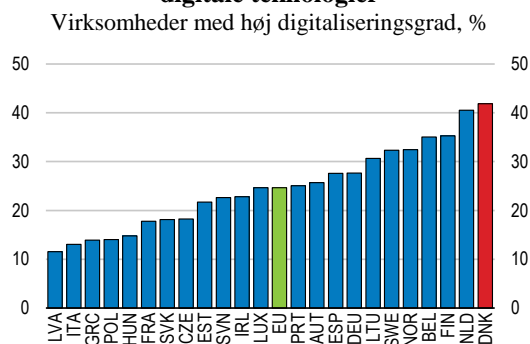
StatLink <https://doi.org/10.1787/888933898007>

Regeringen sigter efter at forbedre effektiviteten i den offentlige sektor gennem fortsat digitalisering. Samarbejdet på tværs af offentlige enheder og administrative niveauer er dog utilstrækkeligt og kan forringe mulighederne for innovation. En bedre sammenhæng mellem præstationer og aflønning af medarbejdere kan bidrage til at øge produktivitetsvæksten. Centraliserede og detaljerede overenskomster for hver faggruppe bidrager også til at indskrænke handlemulighederne for offentlige ledere.

Erhvervslivets rammevilkår kræver tilpasning for at håndtere disruption fra ny teknologi

Danske virksomheder ligger helt i front i den teknologiske udvikling takket være digitalisering og gunstige rammevilkår. Ikke desto mindre har produktivitetsvæksten været skuffende i en årrække. Afmatningen i produktivitetsvæksten har været særlig udtalt inden for servicesektoren, med et specifikt problem i de mindre vidensintensive serviceerhverv så som handel, transport, hoteller og restauranter.

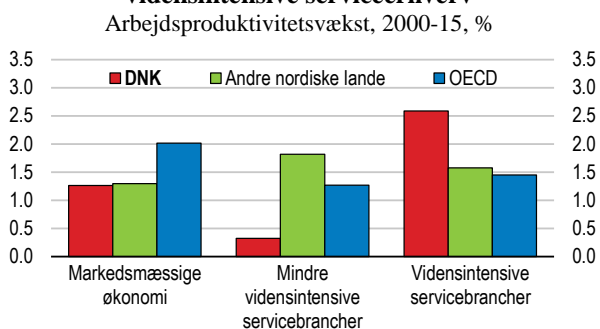
Figur C. Danske virksomheder bruger i høj grad digitale teknologier

Kilde: European Commission, Digital Scoreboard 2017.

StatLink <https://doi.org/10.1787/888933898026>

Figur D. Produktivitetsvæksten halter efter i mindre vidensintensive serviceerhverv

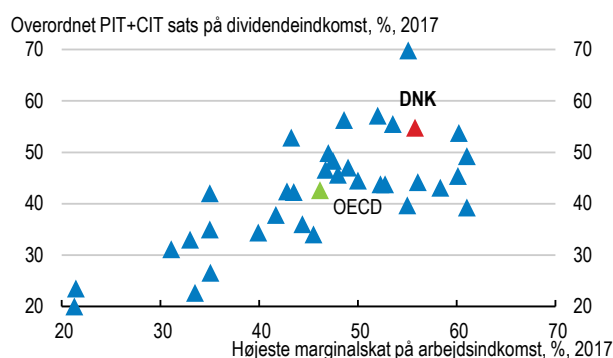

Kilde: OECD beregninger på baggrund af OECD STAN database.

StatLink <https://doi.org/10.1787/888933898045>

En skattereform kan øge investeringerne. Analyser baseret på danske virksomhedsdata peger på, at digitalisering gennem investeringer i IT-kapital øger produktiviteten i virksomhederne og bidrager til virksomhedsdynamik og -vækst. En yderligere forskydning af beskatningen væk fra kapital- og arbejdsindkomst vil styrke de økonomiske incitamentter til at investere og arbejde samt udviklingen af nye forretningsmodeller.

Figur E. De højeste marginalsatser på arbejdsindkomst og dividendeindkomst er høje

Kilde: OECD Tax database.

StatLink <https://doi.org/10.1787/888933898064>

Forbedringer af konkurrencelovgivningen og de institutionelle rammer vil også fremme mulighederne for, at ny teknologi kan øge produktivitetsvæksten. Komplekse strukturer for håndhævelse og fastsættelse af konkurrencehæmmende adfærd resulterer i nogle tilfælde i langvarige retslige procedurer, hvilket kan svække den afskrækkende effekt af lovgivningen. Selvom konkurrencelovgivningen generelt er i overensstemmelse med internationale standarder, vil en revision af særlige praksisser med hensyn til anvendelse af bøder og brug af undtagelser styrke den effektive konkurrencehåndhævelse. Det kan også bidrage til at undgå udelukkelse af innovative disruptions fra iværksættere og nye forretningsmodeller.

Forskning og udvikling (FoU) er meget koncentreret i nogle få store virksomheder, særligt i medicinalindustrien. Skatteincitamentter for FoU-udgifter er for nyligt blevet øget, men FoU-støtten til erhvervslivet er fortsat lavere end i mange andre OECD-lande. Kommercialisering af offentligt finansierede forskningsresultater halter også efter og fordrer et forbedret samarbejde mellem universiteter og erhvervsliv.

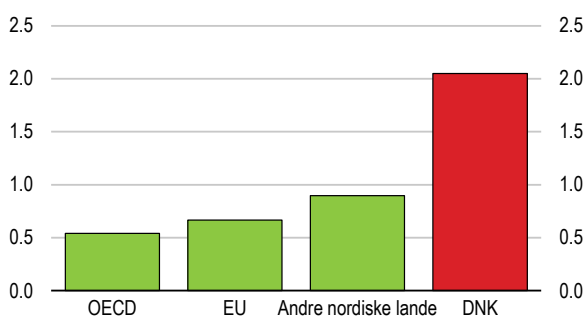
En arbejdsstyrke med de rigtige kompetencer kan øge produktiviteten gennem bedre udnyttelse af avanceret teknologi. Andelen af kandidater inden for

naturvidenskab, teknologi, ingeniørkundskab og matematik (STEM) er lav sammenlignet med mange andre OECD-lande, mens virksomhederne i stigende grad rapporterer mangel på arbejdskraft med disse kompetencer. En reform af det generøse SU-system vil styrke incitamenterne til at imødekomme efterspørgslen på arbejdsmarkedet, især fordi SU har tendens til at have en meget beskedne betydning i forhold til at sikre lige adgang til videregående uddannelse. Dette ville frigøre ressourcer til offentlige udgifter med et større afkast. Endelig er afhængigheden af udenlandsk arbejdskraft vokset betydeligt i de seneste år, men systemet for opholdstilladelser kan være komplekst og langsomt for arbejdstagere uden for EU, hvilket forhindrer akut adgang til kvalificeret arbejdskraft.

Arbejdsmarkedspolitikken må tilpasses for at imødekomme udfordringer fra ny teknologi

Livskvaliteten i Danmark er blandt de højeste på tværs af OECD-lande på de fleste områder. Det skyldes ikke mindst et stærkt og inkluderende arbejdsmarked, herunder opkvalificering af jobsøgende. Den aktive arbejdsmarkedspolitik må imidlertid tilpasses udfordringerne fra ny teknologi, der vil forandre fremtidens arbejde. Desuden er der behov for et styrket fokus på omkostningseffektiviteten af disse ordninger.

Figur F. De offentlige udgifter til aktiv arbejdsmarkedspolitik er meget høje
% af BNP, 2016

Kilde: OECD Labour Force Statistics.

StatLink <https://doi.org/10.1787/888933898083>

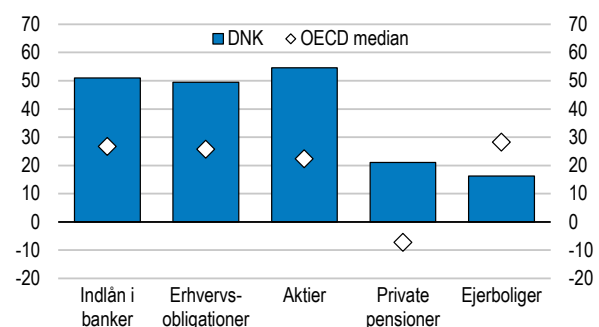
Integrationen af indvandrere bliver langsomt bedre. Beskæftigelsesgraden for flygtninge og indvandrere ligger langt under etniske danskere, selv blandt højtuddannede, hvilket forringer livskvalitet, potentielle levevilkår og skattegrundlaget. En ny integrationsgrunduddannelse (IGU), der udbydes i samarbejde med arbejdsmarkedets parter, har været effektiv til at reducere barrierer fra høje lønkrav, men der er tale om en lille målgruppe.

Uligheden mellem kønnene er blandt de mindste i OECD, men kvinders andel i ledende stillinger er fortsat lav. Kvinder spiller fortsat den største rolle i børnepasningen, hvilket forklarer størstedelen af den resterende kønsulighed på arbejdsmarkedet. Efter fødslen af det første barn har kvinder en tendens til at skifte til et mere familievenligt job. Mere fleksibilitet i dagtilbud kan bidrage til at reducere kønsforskellene yderligere.

Favorabel beskatning af ejerboliger stimulerer husholdningernes finansielle sårbarhed

Høj bruttogæld og lave likvide aktiver gør husholdningerne sårbare. Husholdningerne har store finansielle balancer, hvilket afspejler et velfungerende realkreditmarked, der gør det muligt for husholdningerne at have høj gæld i forhold til deres indkomst, hvilket ikke blot modsvarer af boligaktiver, men også af betydelig opsparing i arbejdsmarkedspensioner. Investeringer i ejerboliger er imidlertid i høj grad stimuleret af skatteudgifter, mens lejemarkedet lider under omfattende huslejeregulering.

Figur G. Beskatningen er høj og uens på tværs af forskellige typer aktiver
Marginale effektive skattesatser, %, 2016

Kilde: OECD (2018), *Taxation of household savings*.

StatLink <https://doi.org/10.1787/888933898102>

Optimal pensionsopsparing for alle er fortsat en udfordring. Arbejdsmarkedspensionerne sikrer anstændig levestandard ved pensionering og er en vigtig del af den finanspolitiske holdbarhed. Men høje bidragssatser låser store opsparinger i pensionsfonde og kan skabe mismatch i tilfælde af fald i aktivpriser og stigende renter. Incitamentet til at arbejde og spare op svækkes af omfattende modregning i folkepensionen, mens en restgruppe har en meget begrænset pensionsopsparing. Nylige reformer har reduceret de høje marginalsatser ved at indføre nye skattefradrag for pensionsbidrag. Yderligere reformer kan dog være nødvendige for at reducere kompleksiteten og gøre planlægningen af pensionen lettere for den enkelte.

HOVEDKONKLUSIONER	HOVEDANBEFALINGER
Finanspolitiske rammer og effektivitet i den offentlige sektor	
Finanspolitikken opererede tæt ved budgetlovens underskudsgrænse på 0,5% af BNP i den første del af genopretningsperioden, men er nu på vej væk fra grænsen. En undtagelse gør det muligt at overskride grænsen for strukturelt budgetunderskud ved exceptionelle omstændigheder.	Stram finanspolitikken gradvist for at afspejle det økonomiske opsving. Opbyg finanspolitisk manøvrerum til et fremtidigt tilbageslag for at supplere muligheden for at lempe finanspolitikken ved exceptionelle omstændigheder.
Effektiviteten i den offentlige sektor begrænses af centrale og detaljerede overenskomstaftaler for hver faggruppe, hvilket medfører en svag sammenhæng mellem præstationer og aflønning af medarbejdere samt en reduktion af offentlige lederes handlemuligheder.	Reformér overenskomstforhandlingerne i den offentlige sektor i samarbejde med fagforeningerne mod bredere og mere overordnede aftaler, der muliggør mere lokal lønforhandling.
Politiske initiativer til at reducere udledningen af drivhusgasser yderligere fokuserer på transportsektoren, mens der kan opnås billigere reduktioner i landbrugssektoren.	Implementer de mest omkostningseffektive CO ₂ -reduktioner først under hensyntagen til konsekvenserne for udledningen på globalt plan.
Produktivitet	
Iværksætter og investeringer hæmmes af høje marginalsatser på arbejds- og kapitalindkomst samt gunstig arvebeskatning af familieejede virksomheder. De øverste skattesatser i den personlige indkomstbeskatning genererer en lille andel af de samlede skatteindtægter.	Reducer de højeste marginalsatser på arbejds- og kapitalindkomst. Tilbageguler reduceret arvebeskatning for familieejede virksomheder.
Selskabsbeskatningen favoriserer stærk gældsfinansiering, og realkreditlån dominerer virksomhedernes finansiering. Størstedelen af investerings- og venturekapital er investeret i udlandet.	Implementer et fradrag for egenkapital (ACE) i selskabsbeskatningen, ledsaget af tilstrækkelige rammer for at forhindre misbrug.
De institutionelle rammer og lovgivningen til at forhindre konkurrencehæmmende adfærd er komplekse og afviger fra andre lande. Brug af bøder kræver inddragelse af domstolene, og ministre har ret til at tillade visse undtagelser fra konkurrencelovgivningen.	Giv konkurrencemyndighederne øgede beføjelser til at udstede administrative bøder og påbud inden for grundlovens begrænsninger. Udvikl klarere standarder for undtagelser fra konkurrencelovgivningen og involver konkurrencemyndighederne i fastsættelsen heraf.
Forskning og udvikling er stærkt koncentreret i nogle få store virksomheder, og andelen af innovative virksomheder er lav.	Udbred den offentlige støtte til virksomhedernes forskning og udvikling gennem veldesignede FoU-tilskud og skattekreditter for yderligere FoU-udgifter.
SU-stipendier er meget generøse og større end i andre nordiske lande. Samtidig er gennemsnitsalderen for kandidater høj, og kompetencerne hos mange kandidater matcher ikke efterspørgslen på arbejdsmarkedet, herunder er der mangel på STEM-kandidater.	Reducer SU-stipendierne på de videregående uddannelser og anvend i højere grad studielån. Gør vilkårene for tilbagebetaling afhængig af efterfølgende indkomst og arbejdsmarkedsstatus.
Afhængigheden af udenlandsk arbejdskraft er steget betydeligt, men systemet for opholdstilladelser kan være komplekst og langsomt for arbejdstagere uden for EU.	Vurder om de nuværende ordninger for arbejdstagere uden for EU tilstrækkeligt imødekommer efterspørgslen efter kompetencer og overvej at simplificere procedurerne for opholdstilladelser.
Inklusion	
Integrationen på arbejdsmarkedet af flygtninge og indvandrere er svag og forskellig på tværs af kommunerne. Et forsøg med en integrationsgrunduddannelse har reduceret barriererne fra høje lønkrav, men der er tale om en lille målgruppe.	Udbred de bedst fungerende integrationstiltag på tværs af kommuner og styrk koordineringen af tilbud såsom sprogundervisning og løntilskud for at fremme integrationen. Forbedr integrationsgrunduddannelsen i samarbejde med arbejdsmarkedets parter og gør den permanent.
Uligheden mellem kønnene på arbejdsmarkedet bliver langsomt mindre, men kvinder står fortsat for den største del af børnepasningen, hvilket har en tendens til at afbryde vejen til højere og ledende stillinger.	Forøg fleksibiliteten i dagtilbud, herunder uden for normal arbejdstid, for at mindske kønsulighederne yderligere. Tiilskynd forældre til at dele barselsorloven mere ligeligt ved at forøge den andel, der er reserveret til hver forælder.
Boligmarked, pensionsopsparing og finansiel regulering	
Høj bruttogæld og udbredt anvendelse af variabelt forrentede og afdragsfrie realkreditlån gør husholdningerne sårbare. Gunstig boligbeskatning og omfattende regulering af lejemarkedet stimulerer ejerskab af bolig unødigt.	Reducer rentefradraget i den personlige indkomstbeskatning. Dereguler lejemarkedet og fjern gunstige betingelser for forældre til at købe og udleje lejligheder til deres børn.
Skatteincitamentet for pensionsopsparing er komplekse på grund af adskillige fradrag og samspillet med folkepensionen. Store pensionsopsparinger kan skabe mismatch mellem løbetiderne på husholdningernes aktiver og passiver.	Gennemgå pensions- og skattesystemet og implementer reformer der øger gennemsigtigheden og gør planlægningen af pensionen lettere for den enkelte.
Den finansielle sektor er stor i forhold til økonomien og domineres af nogle få meget store banker.	Styrk banktilsynet og det internationale samarbejde ved at deltage i Den Europæiske Bankunion.
Et tilfælde af omfattende hvidvaskning i den estiske filial af den største danske bank peger på svagheder i tilsynet.	Forøg kontrollen af og indfør strengere straffe for hvidvaskningsaktiviteter.